

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0530204 Salebol*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska under- lätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillstånds- plikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Maria Johansson

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0530204 Salebol

Kommun: Åmål

Områdets totala areal: 1,8 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-12-09

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:

Ägs av privata markägare.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2003-04-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6270 - Silikatgräsmarker

1973 - Hällebräcka, *Saxifraga osloensis*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: De prioriterade bevarandevärdena är att bevara arten hällebräcka och naturtypen silikatgräsmarker (6270).

Motivering: I området finns kalklerskifferhällar med förutsättningar för att hysa en kalkgynnad torrängsflora med hällebräcka och med rikligt inslag av andra kalkgynnade arter. Ett flertal karaktäristiska och typiska arter för naturtypen silikatgräsmarker finns också i området. Hällebräcka är rödlistad som sårbar.

Prioriterade åtgärder: Restaurering av betesmarken där igenväxningsvegetation tas bort och trädskiktet glesas ut och årligt bete är de mest prioriterade åtgärderna i området. När restaureringen är klar behövs en åtagandeplan eller ett skötselavtal för att säkerställa att området

sköts långsiktigt.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Salebol är en blandlövhage vid sjön Ånimmens västra strand. Betesmarken har varit under igenväxning men en restaurering påbörjades år 2015. Hävdgynnade arter som är typiska för naturtypen siliktagräsmarker som t.ex. backnejlika, bockrot, darrgräs, hirsstarr, jungfrulin och ängsvädd sågs vid ängs- och betesmarksinventeringen 2003. En population av hällebräcka med cirka 200 individer sågs i området vid en inventering 2007 och har även setts vid tidigare inventeringar. Hällebräcka är rödlistad som sårbar enligt rödlistebedömningen år 2015.

Vad kan påverka negativt

- Uteblivet bete och igenväxning.
  - Näringstillförsel som gödsling (förutom från betande djur) och kalkning, men även indirekt näringstillförsel som t.ex stödutfodring av betesdjuren eller sambete med gödslad vall. Bete efter vegetationsperiodens slut och under vinterhalvåret innebär att djuren måste stödutfodras, vilket ger en näringstillförsel till fältskiktet.
  - Slitage och markskador. Det skulle t.ex kunna uppstå om djuren gick i hagen vintertid.
  - Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför endast användas vid behov.
  - Åtgärder som skulle förstöra fältskiktet. Exempel på sådana åtgärder är dikning*, grävning*, schaktning*, upplag*, anläggande av byggnad* eller väg*
  - Ändrad markanvändning i eller i anslutning till naturtypen, t.ex plantering av gran.
- *= Regleras av strandskyddslagstiftningen. Förbuden i strandskyddsbestämmelserna gäller inte byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som inte avser att tillgodose bostadsändamål, om de behövs för jordbruket, fisket, skogsbruket eller renkötseln och de för sin funktion måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Området omfattas även av strandskyddsbestämmelser. Arten hällebräcka är i vilt tillstånd fridlyst enligt 7§ Artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att avsiktligt plocka, samla in, skära av, dra upp med rötterna eller förstöra arten i naturen. Förbudet gäller alla stadier i artens livscykel. Vilt levande exemplar av arten omfattas av 23§ Artskyddsförordningen vilket innebär att det är förbjudet att förvara och transportera arten.

Restaurering av området har påbörjas och bör göras enligt beslutat restaureringsplan som sträcker sig fram till och med år 2019. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att området sköts med årligt bete och blir väl avbetat. De grövre träden behöver friställas så att de står fritt. Träd- och buskar av igenväxningskaraktär behöver röjas bort. När restaureringen är klar behövs en åtagandeplan eller ett skötselavtal för att säkerställa att området sköts långsiktigt.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 0,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Generellt sett utgörs naturtypen av artrika, hävdpräglade gräsmarker på torra-friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas.

Denna naturtyp finns i det sydöstra hörnet av området men efter restaureringen kan den komma att omfatta hela området. I naturtypen med omnejd finns typiska arter som t.ex. jungfrulin, ögontröst och ängsvädd.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 1,7 hektar. Regelbunden hävd ska påverka området, genom årligt bete (ej vintertid). Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur eller sambete med vall, ska förekomma. Trädskiktet ska vara glest och varierat. Vidkroniga lövträd ska vara friställda. Fält-, botten- och markskikt ska präglas av hävd. Främmande/invasiva arter och igenväxningsvegetation ska inte förekomma. Typiska kärlväxtarter ska förekomma allmänt-rikligt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är ogynnsamt men kommer på sikt bli gynnsamt om den planerade restaureringen genomförs och området sköts med årligt bete.

1973 - Hällebräcka, *Saxifraga osloensis*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Lämpliga hållar för hällebräcka finns i Salebol. En population med cirka 200 individer sågs år 2007. År 2001 sågs två population med ca 300 individer vardera.

Hällebräcka är en ettårig art som kräver konkurrensfria miljöer för att växa. Många av förekomsterna är intill och på hållar i betesmarker, miljöer som hålls fria från konkurrens genom kreaturstramp och torka. Tillfälliga förekomster i vägslänter, mindre täkter etc. är inte ovanliga där det är tätt mellan lokalerna. Arten är starkt kalkgynnad och den kan finnas i områden med skiffer, kalk eller granit med kalkrikt jordtäckte. Arten förekommer även på strandhållar i delar av sitt utbredningsområde. På dessa lokaler är det främst årsmånen som styr antalsvariationen mellan åren. Det krävs ett någorlunda snötäcke under vintern i kombination med en fuktig vår/försommar så att inte de unga plantorna fryser ihjäl respektive torkar ihjäl innan de hinner blomma och gå i frukt. Arten är på många lokaler beroende av störning genom bete och tramp. Den är störningsgynnad, vilket alla tillfälliga vägkantslokaler är bevis på. Artens blommor är insektspollinerade, medan fröna är vind- och djurspridda, en uppskattning av spridningsavstånd är 10 meter, efter vägar i vinddraget från bilar, med bildäck etc. kan avståndet ofta vara mycket längre. Bestånden varierar mycket kraftigt i individantal och frösättning år från år.

Eftersom arten är beroende av störning och konkurrensfria miljöer är den känslig för igenväxning, ökad beskuggning, näringstillförsel, konkurrens från ohävdsarter och främmande arter. Den är också känslig för fragmentering.

Bevarandemål

Området ska vara hävdad med bete och det ska finnas öppna kalkhållar och med förutsättning för rik förekomst av hällebräcka och andra skyddsvärda arter knutna till öppna kalkhållmarker. Bevarandemålen för 6270 ska vara uppfyllda. Arten ska ha en riklig förekomst i området.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är troligen i dagsläget ogynnsamt men kommer att bli gynnsamt på sikt om den planerade restaureringen genomförs och området blir betat årligen.

Dokumentation

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2016-04.

Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004. Objektrapporter (opubl.).

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1996:3. Claesson, I. & Elvingsson, P. Ängar och hagar i Vänersborgs, Melleruds och Åmåls kommuner.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1994. Värdefulla odlingslandskap i Älvsborgs län. Rapport 1994:5.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. 2016. Förslag till restaureringsplan.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/. 2016-04.

Bilagor

Bilaga 1 Karta med områdets avgränsning.

Bilaga 2 Naturtypskarta.

0 125 250 500 Meters

Natura 2000-naturtypskarta, Salebol SE0530204 Åmåls kommun

Utvecklingsmarken är inte Natura 2000- naturtyp idag men kan bli det på sikt och är viktig för att naturtypen ska uppnå gynnsamt tillstånd i området.

- Natura 2000 Habitatdirektivet
- Utvecklingsmark, icke Natura-naturtyp
- 6270 - Silikatgräsmarker

Skala (i A4): 1:5 000

